ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Τεύχος 95, Μάιος 2003

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

- Ο κοινωνικός χαρακτήρας των ολοήμερων σχολείων: Ιστορική επισκόπηση στην Ευρώπη.
- Έρευνα του ΙΝΕ: Ολοήμερο σχολείο, η κοινωνική σημασία και οι προοπτικές του.
- Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 95, Μάιος 2003

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Για τη ΓΣΕΕ και τους έλληνες εργαζόμενους, το ολοήμερο σχολείο συνιστά το βασικό καταλύτη για την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Θεωρούμε ότι πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή μεταξύ της αντιμετώπισης της ανάγκης φροντίδας των παιδιών των εργαζομένων και ταυτόχρονα της διασφάλισης εκείνων των συνθηκών μάθησης που συντελούν στην εξάντληση του βαθμού κάλυψης των εκπαιδευτικών αναγκών στο πλαίσιο του σχολείου, χωρίς να αναγκάζονται να προσφεύγουν στην παραπαιδεία και τις ιδιωτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης. Η ΓΣΕΕ θεωρώντας πρωταρχικής σημασίας το ρόλο της εκπαίδευσης, αποφάσισε σε συνεργασία με τον επιστημονικό της φορέα και τους φορείς των εκπαιδευτικών να προβεί στην κοινωνική αξιολόγηση του ολοήμερου σχολείου. Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος, παρουσιάζει έρευνα του ΙΝΕ για την καταγραφή των κοινωνικών χαρακτηριστικών και των προβλημάτων που εντοπίζουν οι γονείς στη λειτουργία του ολοήμερου σχολείου στη Θεσσαλονίκη. Ανάλογες έρευνες θα ακολουθήσουν στην Αθήνα και άλλες περιοχές της χώρας, σε συνεργασία με τα συνδικαλιστικά όργανα των εκπαιδευτικών της δημόσιας και της ιδιωτικής εκπαίδευσης ώστε να διατυπωθούν εμπεριστατωμένες προτάσεις επίλυσης των προβλημάτων γύρω από την οργάνωση και το περιεχόμενο του Ολοήμερου Σχολείου. Επιπλέον η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ παρουσιάζει άρθρο σχετικά με το θεσμό του ολοήμερου σχολείου στην Ευρώπη. Τέλος παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Πολυζωγόπουλος • **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:** ΤΟ Δ.Σ. ΤΟΥ ΙΝΕ, *Πρόεδρος:* Χρήστος Πολυζωγόπουλος, *Αναπληρωτής Πρόεδρος:* Α. Αποστολόπουλος, *Αντιπρόεδρος:* Π. Βούτος, Στ. Λαιμός, Γ. Ποντικός, *Γρ. Οικονομικού:* Κ. Πουπάκης, *Διευθύνων Σύμβουλος* Φ. Φατούρος, *Μέλη:* Α. Βλάχος, Π. Γρατσάνης, Στ. Κουτσιούμπελης, Ν. Τσιούνης, Α. Μητρόπουλος, Γ. Ντάσης, Δ. Παρλαβάντζας, Λ. Τέσκος, • **ΓΡΑΦΕΙΑ:** Εμμ. Μπενάκη 71Α, Αθήνα 106 81, Τηλ: 210 3327710, 210 3327726, Fax: 210 3304452 • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ** www.inegsee.gr. • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ:** ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ "ΟΛΟΗΜΕΡΩΝ" ΣΧΟΛΕΙΩΝ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

του Αποστόλη Ανδρέου

Είναι ανάγκη, αρχικά, να διευκρινίσουμε ότι με τον όρο "ολοήμερο" σχολείο εννοούμε τις σχολικές μονάδες εκείνες στις οποίες το πρόγραμμα επεκτείνεται πέραν του ημερησίου και λειτουργεί τουλάχιστον ως τις 15,30 όλες τις εργάσιμες ημέρες της εβδομάδας. Στις μονάδες αυτές προσφέρεται μεσημεριανό γεύμα, το πρόγραμμα μαθημάτων και δραστηριοτήτων του πρώτου και του δεύτερου κύκλου παρουσιάζει συνάφεια, χαρακτηρίζεται από εναλλαγή μαθημάτων και δραστηριοτήτων (πολιτιστικών, καλλιτεχνικών, αθλητικών) και η οργάνωση όλων των δραστηριοτήτων βρίσκεται κάτω από την ευθύνη της σχολικής μονάδας.

Η ίδρυση ολοήμερων σχολείων, ιδιαίτερα τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, συνδέθηκε με τα προβλήματα που προέκυψαν από τον πόλεμο (μεγάλος αριθμός διαλυμένων οικογενειών, οικονομικά προβλήματα κ.λ.π.).

Σταδιακά ο τύπος αυτός των σχολείων κλήθηκε να αντιμετωπίσει νέα κοινωνικά προβλήματα που εμφανίστηκαν: Φροντίδα των παιδιών εξ αιτίας της απουσίας των εργαζομένων γονέων, ελάφρυνση της οικογένειας από τα "σχολικά βάρη", ενίσχυση των πολυμελών οικογενειών.

Κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980 η προβληματική για το ολοήμερο σχολείο εμπλουτίστηκε. Υποστηρίχτηκε ότι ο τύπος αυτός του σχολείου προσφέρει δυνατότητες για παρακολούθηση μαθημάτων επιλογής, περισσότερες ευκαιρίες για καλλιτεχνικές και αθλητικές δραστηριότητες, μεταφορά των "κατ΄ οίκον" εργασιών από το σπίτι στο σχολείο. Υποστηρίχτηκε ακόμη ότι ενισχύονται οι επαφές ανάμεσα σε μαθητές-τριες από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα και δίδονται περισσότερες ευκαιρίες για απόκτηση κοινωνικών εμπειριών.

Η Ευρωπαϊκή εμπειρία

Από την Ευρωπαϊκή εμπειρία προκύπτει ότι ο τύπος του "ολοήμερου" σχολείου δεν είναι ένας και δε συνιστά καθολικό τύπο σχολείου. Οι ειδικότεροι τρόποι οργάνωσης και λειτουργίας των "ολοήμερων" εκπαιδευτικών προγραμμάτων καθορίζονται από τις γεωγραφικές, κοινωνικο-οικονομικές, πολιτισμικές και πολιτικές συνθήκες. Η δε επιλογή του επαφίεται στους γονείς.

Από την ιστορική περιοδολόγηση στα εκπαιδευτικά συστήματα κρατών της Ευρώπης διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν τα **"ανεξάρτητα ολοήμερα"** σχολεία στα οποία οι απογευματινές δραστηριότητες περιορίζονται σε ελεύθερες δραστηριότητες και στην προετοιμασία των "κατ΄ οίκον"

εργασιών και τα **"ενσωματωμένα ολοήμερα"** σχολεία στα οποία οι προ- και μεταμεσημβρινές δραστηριότητες αποτελούν ενιαίο και συναφές σύνολο.

Ακόμη, διαπιστώνουμε την ύπαρξη των **"κλειστών ολοήμερων"** σχολείων, τα οποία λειτουργούν ως αργά το απόγευμα με πρόγραμμα δεσμευτικό για όλους τους μαθητές-τριες και τα **"ανοιχτά"** τα οποία εργάζονται ως το μεσημέρι και στο χρονικό αυτό πλαίσιο εξαντλούν τα υποχρεωτικά μαθήματα και στη συνέχεια ακολουθεί ένα πρόσθετο πρόγραμμα που είναι προαιρετικό ή επιλογής.

Μπορούμε ακόμη να προσθέσουμε στην κατηγορία των "ολοήμερων" σχολείων τις μονάδες εκείνες που λειτουργούν ως **"παιδότοποι"** όπου τα παιδιά παραμένουν υπό την ευθύνη ειδικού προσωπικού και τέλος τα **"σχολεία-οικοτροφεία"**.

Επίσης, διαπιστώνουμε την ύπαρξη πολλών **άτυπων** "ολοήμερων" εκπαιδευτικών προγραμμάτων, είτε εντός των εκπαιδευτικών συστημάτων είτε εκτός αυτών με την ευθύνη τοπικών αρχών, κοινωνικών φορέων και γονέων, με ίδιες ή παρόμοιες λειτουργίες, στόχους και μορφές οργάνωσης.

Ειδικότερα τα βασικά χαρακτηριστικά ανά χώρα έχουν ως εξής:

Μεγάλη Βρετανία

- Το "ολοήμερο" σχολείο έχει παράδοση στο **Αγγλικό** εκπαιδευτικό σύστημα με υψηλή κοινωνική αποδοχή. Ό,τι ισχύει για το **Αγγλικό** εκπαιδευτικό σύστημα με παραλλαγές και με πιο ευέλικτες μορφές ισχύει για τα εκπαιδευτικά συστήματα της **Ουαλίας**, της **Σκωτίας** και της **Ιρλανδίας**.

- Το πρόγραμμα προβλέπει κατά κανόνα δυο περιόδους λειτουργίας: η πρώτη από τις 9,00 ως τις 12,00 και η δεύτερη από τις 13,00 ως τις 15,30.

- Προσφέρονται αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, με ευελιξία στο πρόγραμμα μαθημάτων.

Ιταλία

- Από τη δεκαετία του '70 άρχισε να οργανώνεται ο τύπος των "ολοήμερων" σχολικών μονάδων. Το μεγαλύτερο μέρος των σχολικών μονάδων της βασικής εκπαίδευσης λειτουργεί σε πενθήμερη βάση από τις 8,30 ως 16,30. Το ωράρια στα σχολεία που λειτουργούν σε εξαήμερη βάση είναι μικρότερα.

- Προσφέρονται αθλητικές πολιτιστικές δραστηριότητες, προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και μαθήματα επιλογής.

Λουξεμβούργο

- Τα σχολεία λειτουργούν από τις 8,00 ως τις 11,45 και από τις 14, 00 ως 16,00. Πρόσφατα ιδρύθηκαν **Κέντρα Μεσημεριανής Φροντίδας** για παιδιά γονέων που εργάζονται. Τις δαπάνες καλύπτουν η κεντρική διοίκηση και οι τοπικές αρχές, τις δε δαπάνες της σίτισης των μαθητών οι γονείς.

- Προσφέρονται προαιρετικά μαθήματα στα τέσσερα πρώτα χρόνια και **"εποπτευόμενες δραστηριότητες"** στα δυο τελευταία.

Βέλγιο

- Μεγάλος αριθμός βασικών σχολείων σε όλες τις κοινότητες του Βελγίου λειτουργούν σε "ολοήμερη" βάση, από τις 8,00\8,30 ως τις 18,00.
  Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 71% των σχολείων του Γαλλόφωνου τμήματος προσφέρουν φροντίδα κατά το μεσημέρι, το 44% πριν την έναρξη των μαθημάτων και το 50% ως τις 18.00.

- Στα σχολεία αυτά οι μαθητές-τριες υπό την επίβλεψη του διδακτικού προσωπικού μπορούν να διεκπεραιώσουν τις προβλεπόμενες σχολικές εργασίες.

Γερμανία

- Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι "ολοήμερων" σχολικών μονάδων που ποικίλουν στα κρατίδια. Μόνο ένα 5% περίπου των σχολικών μονάδων υπάγεται σ΄ αυτό τον τύπο των σχολικών μονάδων, αν και από το 1968 το Γερμανικό Εκπαιδευτικό Συμβούλιο προσπάθησε να αναδείξει αυτόν τον τύπο των σχολικών μονάδων αναπτύσσοντας αρκετά προγράμματα.

Δανία

- Τα σχολεία λειτουργούν ως την 14,00 ή 15,00 με προσφορά μεσημεριανού φαγητού. Ταυτόχρονα έχουν οργανωθεί και τα **Κέντρα Ελεύθερου Χρόνου**, εκτός εκπαιδευτικού συστήματος, που αναλαμβάνουν τη φροντίδα των παιδιών.

- Εκτός από τον υποχρεωτικό κορμό των μαθημάτων προβλέπονται τα μη υποχρεωτικά μαθήματα τα οποία **υποχρεούται** να προσφέρει η σχολική μονάδα και τα μη υποχρεωτικά μαθήματα τα οποία **μπορεί να προσφέρει** το σχολείο.

Γαλλία

- Ο "ολοήμερος" τύπος του σχολείου είναι ο κυρίαρχος. Μάλιστα σε μεγάλο αριθμό σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης λαμβάνεται μέριμνα που επιτρέπει την παραμονή των μαθητών-τριών κατά το απόγευμα.

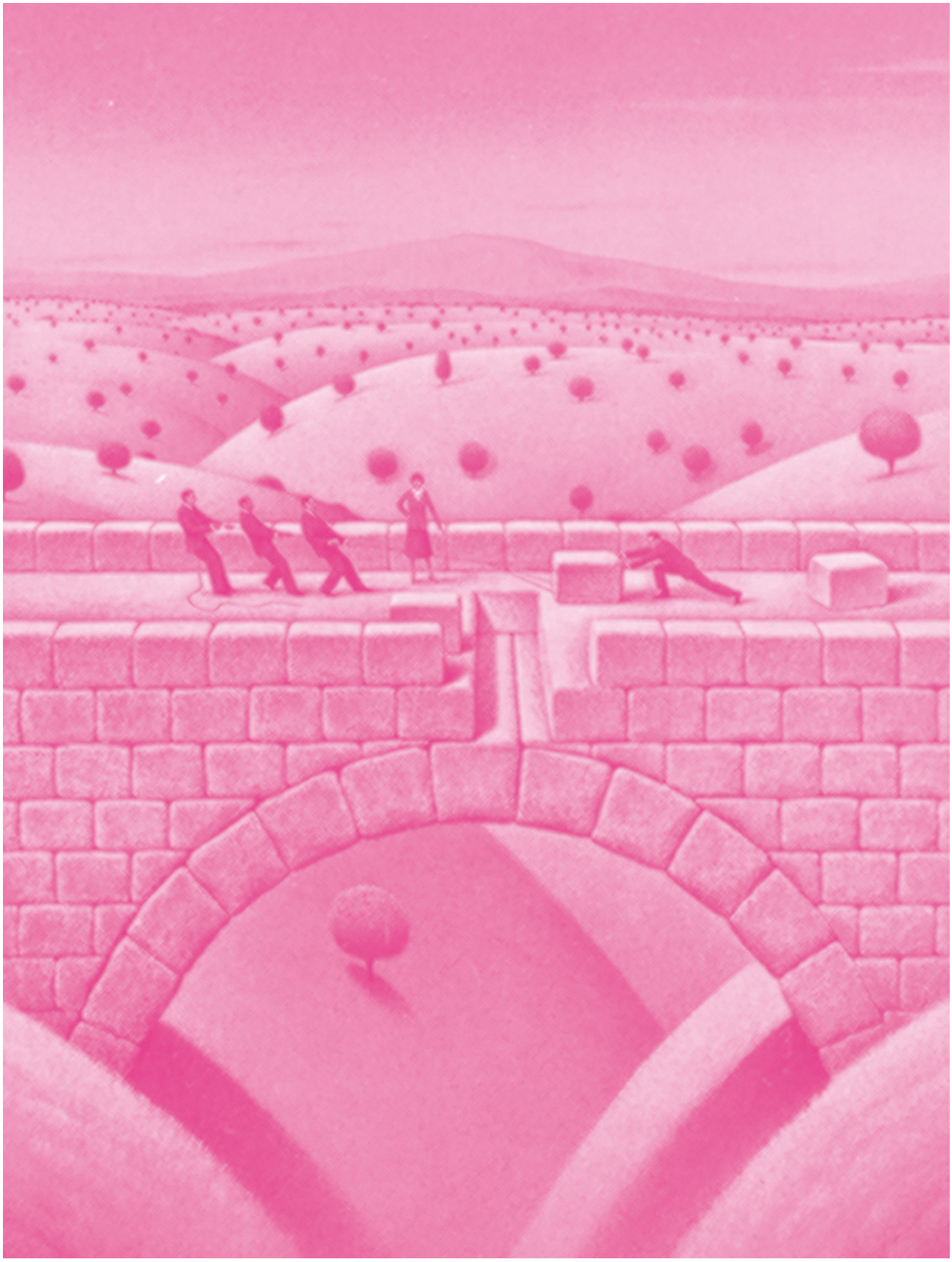

- Πέραν από το βασικό κορμό των μαθημάτων προβλέπονται καλλιτεχνικές, αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

- Επίσης υπάρχει υπηρεσία **"μελέτης"** με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών που κατά κανόνα προσφέρεται σε παιδιά με εργαζόμενους γονείς.

- Σε κάθε μονάδα υπάρχει μια "καντίνα" που οργανώνεται από τις τοπικές αρχές ή σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές.

Ολλανδία

- Υπάρχει ρύθμιση σύμφωνα με την οποία οι γονείς έχουν τη δυνατότητα, με ιδία οικονομική επιβάρυνση, η σχολική μονάδα να αναλάβει την φροντίδα των παιδιών κατά τις μεσημεριανές ώρες. Τα 2\3 των σχολικών μονάδων της βασικής εκπαίδευσης προσφέρουν αυτή τη δυνατότητα.

Ισπανία

- Στα αστικά κέντρα αυξάνεται ο αριθμός των σχολικών μονάδων που διαθέτουν δυνατότητες παροχής μεσημβρινού γεύματος και παραμονής των μαθητών τις μεσημβρινές ώρες. Στα σχολεία με φορέα την εκκλησία προσφέρονται δυνατότητες για ποικίλες δραστηριότητες τις ώρες εκτός των μαθημάτων.

Σουηδία

- Ο τύπος του "ολοήμερου" σχολείου στο Σουηδικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι καθολικός.

Η σύγχρονη προβληματική

Την τελευταία δεκαετία η προβληματική για το ολοήμερο σχολείο εστιάζεται κυρίως:

α) Στην αλλαγή των δομών και των ρόλων στην οικογένεια σε συνδυασμό με τις μεταβολές στη δομή της εργασίας. Ιδιαίτερα επισημαίνεται η αυξανόμενη ένταξη των γυναικών-μητέρων στην εργασία.

β) Στην αντισταθμιστική και εξισορροπιστική λειτουργία του σχολείου, ώστε να συμβάλλει με την παροχή ενίσχυσης στους μαθητές-τριες στη μείωση των ανισοτήτων.

γ) Στην αντιμετώπιση της μείωσης των κοινωνικών επαφών των παιδιών στα αστικά κέντρα και στον περιορισμό των δυνατοτήτων τους για απόκτηση κοινωνικών εμπειριών.

δ) Στις αυξανόμενες επιδράσεις των Μ.Μ.Ε.

ε) Στην Ελληνική περίπτωση που εμφανίζεται ζήτηση από τους γονείς εκπαιδευτικών υπηρεσιών από την εκπαιδευτική αγορά το ολοήμερο σχολείο επιχειρεί να τις ενσωματώσει σε σημαντικό βαθμό, ελαφρύνοντας τους οικονομικούς προϋπολογισμούς.

Οι προβληματισμοί αυτοί αλλά και οι εφαρμογές που έχουν γίνει έχουν οδηγήσει στη διατύπωση της άποψης ότι το "ολοήμερο" σχολείο δε μπορεί να στοχεύει μόνο στη διεύρυνση των μαθησιακών δυνατοτήτων ή στην επέκταση του σχολικού χρόνου ή μόνο στην αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών αλλά σε μια αλλαγή της οργάνωσης της δομής του σχολείου, της σχολικής ζωής, του σχολικού χρόνου και του εκπαιδευτικού έργου.

ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ*

1. Η Ταυτότητα της έρευνας

Το αντικείμενο της παρούσας έρευνας είναι η καταγραφή και η διερεύνηση των κοινωνικών χαρακτηριστικών των **γονέων** του νομού Θεσσαλονίκης, των οποίων τα παιδιά φοιτούν στο ολοήμερο σχολείο καθώς και η καταγραφή της γνώμης τους για την λειτουργία του θεσμού.

Ειδικότερα οι **στόχοι της έρευνας** είναι:

- Ο εντοπισμός και η αποτύπωση των κοινωνικών και δημογραφικών χαρακτηριστικών των γονέων των οποίων τα παιδιά φοιτούν στο ολοήμερο σχολείο.
- Η καταγραφή των απόψεών τους όσον αφορά στη λειτουργία του θεσμού.
- Η προσπάθεια διατύπωσης προτάσεων αντιμετώπισης προβλημάτων λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των γονέων.

Εστιάζοντας τη μελέτη μας, σε πρώτη φάση, στη περιοχή της Θεσσαλονίκης όπου λειτουργούν **201** ολοήμερα δημοτικά σχολεία στις δύο διευθύνσεις (Α' και Β' Δ/νση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης) με **457** τμήματα, επιλέξαμε το εξής δειγματοληπτικό σχήμα για τη διεξαγωγή της εν λόγω έρευνας.

Ως *αντικειμενικό πληθυσμό*, ορίσαμε το σύνολο των γονέων-κηδεμόνων, των οποίων τα παιδιά φοιτούν σε ολοήμερα σχολεία και από τους οποίους ενδιαφερόμαστε να συλλέξουμε πληροφορίες σχετικά με τις απόψεις τους για τη λειτουργία του ολοήμερου σχολείου.

Ο *υπό μελέτη πληθυσμός* ήταν οι γονείς από την περιοχή της Θεσσαλονίκης των οποίων τα παιδιά τους φοιτούν σε ολοήμερα σχολεία. Επειδή ο πληθυσμός αυτός δεν είναι καταγεγραμμένος σε κανένα αρχείο, ο μοναδικός τρόπος πρόσβασης στα άτομα αυτά, ήταν μέσω των σχολείων που εντάσσονται στο εν λόγω πρόγραμμα με βάση τον κατάλογο που διαθέτουν οι διευθύνσεις πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Κατά συνέπεια, ορίσαμε ως δειγματοληπτικές μονάδες σε πρώτο στάδιο, τα ολοήμερα σχολεία της Θεσσαλονίκης, τα οποία στο σύνολό τους είναι **N=201** (N_1= **109** στη δ/νση Δυτ. Θεσσαλονίκης και N_2= **92** στη δ/νση Ανατ. Θεσσαλονίκης). Οι δειγματοληπτικές αυτές μονάδες αποτέλεσαν τη πηγή του δείγματος της έρευνας.

Επειδή ο υπό μελέτη πληθυσμός αποτελείται από *δύο υποπληθυσμούς* (ολοήμερα σχολεία της Δυτικής Περιφέρειας Θεσσαλονίκης και της Ανατολικής Περιφέρειας Θεσσαλονίκης), *εσωτερικά ομοιογενείς* σε "κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά" αντίστοιχα, επιδιώξαμε να

* Την επιστημονική ομάδα εργασίας αποτέλεσαν οι: Σ. Ρομπόλης, Κ. Δημουλάς, Κ. Μπουκουβάλας, Σ. Πρωϊας Σ. Στρίγκου, Ν. Φωτόπουλος

επιτύχουμε μικρότερη διασπορά για τις εκτιμήσεις των παραμέτρων του πληθυσμού, εφαρμόζοντας *στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία*. Ως στρώματα θεωρήσαμε τις δύο προαναφερόμενες περιφέρειες της Θεσσαλονίκης.

1.1. Προ-έρευνα

Να σημειωθεί ότι προτού αρχίσει η εφαρμογή της έρευνάς μας στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, πραγματοποιήσαμε προκαταρτική έρευνα στους γονείς ενός Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου όπου λάβαμε απαντήσεις σε 23 ερωτηματολόγια, προκειμένου να διαπιστωθεί η λειτουργικότητα του ερωτηματολογίου.

1.1.1. Στάδιο 1

Έχοντας κατά νου τη παραπάνω δειγματοληπτική μέθοδο και θεωρώντας ως *αντιπροσωπευτικό δείγμα* το **10%** των ολοήμερων σχολείων της Θεσσαλονίκης επιλέχθηκαν **20** σχολεία και από τις δύο περιφέρειες της Θεσσαλονίκης.

Η επιλογή αυτών έγινε με *αναλογικό καταμερισμό*. Συγκεκριμένα, αφού το συνολικό δείγμα ορίστηκε στα **20** ολοήμερα σχολεία της Θεσσαλονίκης (**n=20**), τότε από κάθε περιφέρεια απαιτείτο ορισμένος αριθμός σχολείων που έπρεπε να επιλεγούν τυχαία, δεδομένου ότι στις περιφέρειες υπάρχει ονομαστικός κατάλογος των ολοήμερων σχολείων που αποτέλεσαν τις μονάδες του δείγματος.

- Περιφέρεια Δυτ. Θεσσαλονίκης: $n_1=11$ ($n_1=n_*N_1/N$)
- Περιφέρεια Ανατ. Θεσσαλονίκης: $n_2=9$ ($n_2=n_*N_2/N$)

Επιλέχθηκαν λοιπόν 11 σχολεία της περιφέρειας Δυτικής Θεσσαλονίκης και 9 σχολεία από την περιφέρεια Ανατολικής Θεσσαλονίκης.

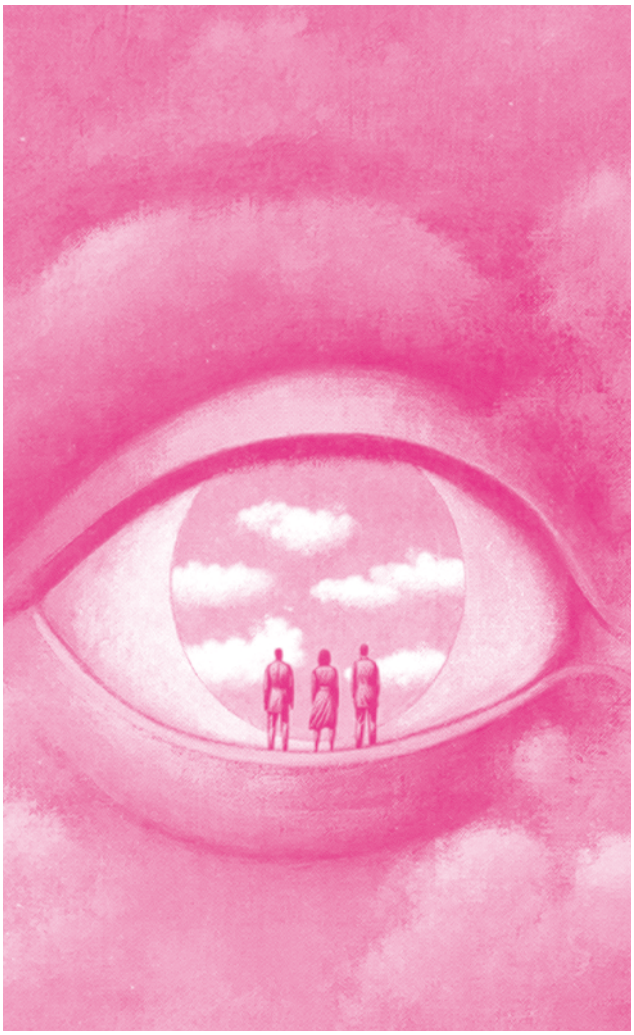

1.1.2. Στάδιο 2

Αφού έγινε η επιλογή των **20** ολοήμερων σχολείων , το επόμενο βήμα ήταν η διάθεση των ερωτηματολογίων σε όλους τους γονείς-κηδεμόνες των επιλεγμένων σχολείων μέσω των διευθυντών.

Παρατηρώντας τη κατανομή των μαθητών που μετέχουν στο πρόγραμμα, ένας πρώτος υπολογισμός μας υποδείκνυε ότι το αναμενόμενο μέγεθος του τελικού δείγματος μπορεί να ανέλθει σε **1000** περίπου απαντημένα ερωτηματολόγια, λαμβάνοντας υπόψη ότι ενδέχεται κάποιος αριθμός γονέων να έχουν 2 ή 3 παιδιά σε τμήματα του ίδιου ολοήμερου σχολείου.

Το δείγμα αυτό θα αντιπροσώπευε περίπου το **10%** του συνόλου των γονέων-κηδεμόνων της Θεσσαλονίκης που έχουν παιδιά σε τμήματα των ολοήμερων σχολείων. Ο αριθμός των οικογενειών που έχουν τουλάχιστον ένα παιδί στα ολοήμερα σχολεία της Θεσσαλονίκης, υποθέσαμε ότι, με βάση τον αριθμό των παιδιών, ήταν μέχρι 10606.

1.2. Εφαρμογή του δειγματοληπτικού σχήματος

Με χρήση του πίνακα τυχαίων αριθμών[1] επιλέξαμε τα σχολεία της Δυτικής Περιφέρειας Θεσσαλονίκης, ως εξής:

Τυχαίοι αριθμοί	Αντίστοιχα ολοήμερα σχολεία	Αριθμός μαθητών
78	4ο Πολίχνης	62
61	8ο Νεάπολης	79
68	Ν. Φιλαδέλφειας	34
39	3ο Ιωνίας	19
40	Καβαλαρίου	72
109	3ο Ωραιοκάστρου	43
9	Ασσήρου	68
45	2ο Κουφαλίων	21
34	18ο Ευόσμου	18
77	3ο Πολίχνης	93
35	20ο Ευόσμου	45
Σύνολο		**554**

Ανάλογα εργαστήκαμε για την επιλογή των 9 σχολείων από την Ανατολική περιφέρεια της Θεσσαλονίκης σε σύνολο 92 ολοήμερων σχολείων που ανήκουν σε αυτή ($\mathbf{N_2=92}$).

Τα σχολεία που αποτέλεσαν μέρος της έρευνάς μας στην Ανατολική Θεσσαλονίκη ήταν:

Τυχαίοι αριθμοί	Αντίστοιχα ολοήμερα σχολεία	Αριθμός μαθητών
91	3ο Τριανδρίας	43
64	2ο Καλαμαριάς	110
39	50ο Θεσσαλονίκης	17
1	Αγίας Παρασκευής	102
24	27ο Θεσσαλονίκης	91
57	91ο Θεσσαλονίκης	25
11	7ο Θεσσαλονίκης	82
86	3ο Περαίας	15
33	40ο Θεσσαλονίκης	54
Σύνολο		**539**

Τελικά ο αριθμός ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν από τους γονείς ήταν **623**.

2. Ανάλυση των σημαντικότερων δημογραφικών χαρακτηριστικών

Τα γενικά δημογραφικά χαρακτηριστικά των γονέων των παιδιών που φοιτούν στα ολοήμερα σχολεία των δύο περιφερειών της Θεσσαλονίκης είναι τα ακόλουθα:

- Όσον αφορά το φύλο, το 76,5% των απαντήσεων δόθηκαν από γυναίκες και το 23,5% από άντρες γονείς.

- Από το σύνολο των απαντήσεων, το 86,4% αφορούσε έγγαμους, το 6,7% διαζευγμένους, το 4% είναι σε διάσταση, το 2,1% χήρους, το 0.8% άγαμους γονείς. Από το σύνολο, πρέπει να αναφέρουμε ότι το 5,6% δήλωσαν μετανάστες και το 4,0% παλιννοστούντες.

- Όσον αφορά την κλίμακα ηλικιών, η μεγάλη μάζα ερωτώμενων κυμαίνεται μεταξύ 30 και 44 ετών (25,5% είναι ηλικίας 30-34 ετών, 35,6% είναι ηλικίας 35-39 ετών και 23,4% 40-44 ετών).

[1] Βλ. πίνακα 12 τυχαίων αριθμών, Δρακάτος Κ.(1984), "Στατιστική", εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Αντίστοιχα η ηλικία των συζύγων των ερωτώμενων κυμαίνεται περίπου στα ίδια πλαίσια (37,6% είναι ηλικίας 35-39 ετών, 26,8% είναι ηλικίας 40-44 ετών, 15,8% είναι ηλικίας 30-34 ετών, ενώ το 12,8% είναι ηλικίας 45-49 ετών). Η διαφορά κατά μέσο όρο είναι της τάξης των πέντε ετών, με τους άνδρες - συζύγους να υπερέχουν ηλικιακά των γυναικών.

- Το συνολικό οικογενειακό μηνιαίο εισόδημα των ερωτώμενων είναι της τάξης των 801-1600 ευρώ (για το 40,5%αυτών), ενώ το 17,9% δήλωσε λιγότερο από 800 ευρώ σαν μηνιαίο εισόδημα. Αντίστοιχα, το 17,1% δηλώνει μηνιαίο εισόδημα 1601 με 2000 ευρώ και το 14,1% από 2001 έως 2500 ευρώ. Τέλος, το 10,3% δήλωσε μηνιαίο εισόδημα μεγαλύτερο από 2501 ευρώ.

- Ως συνολικό αριθμό παιδιών, ανεξάρτητα αν είναι ή όχι στο Ολοήμερο, οι ερωτώμενοι γονείς δηλώνουν, σε ποσοστό 62,1% τα δύο παιδιά, 18,9% το ένα παιδί, 14,2% τα τρία παιδιά, 3,6% τα τέσσερα παιδιά και τέλος, 1,1% άνω των τεσσάρων παιδιών.

- Σε ποσοστό 87,6% των οικογενειών ο πατέρας μένει στο ίδιο σπίτι, ενώ για τις μητέρες, το αντίστοιχο ποσοστό είναι της τάξης του 97,8%. Στο ίδιο σπίτι μένουν επίσης ένας από τους παππού - γιαγιά των παιδιών (σε ποσοστό 8,3%), ενώ σε ποσοστό 4,3% των κατοικιών μένουν δύο από τους παππούδες - γιαγιάδες. Τέλος, σε ένα ελάχιστο ποσοστό κατοικιών μένουν, εκτός από τα παιδιά και τον ένα ή και τους δύο γονείς και τρεις από τους παππούδες - γιαγιάδες των παιδιών.

- Συνολικά, στο ίδιο σπίτι κατοικούν τέσσερα άτομα (54,5%), ή πέντε άτομα (17,3%). Σε ποσοστό 15,9% στο σπίτι κατοικούν τρία άτομα, ενώ στο 3,6% των απαντήσεων κατοικούν συνολικά μόνο δύο άτομα. Στο 5,7% των περιπτώσεων κατοικούν έξι άτομα, ενώ το ποσοστό των περιπτώσεων όπου διαμένουν από επτά άτομα και πάνω, κυμαίνεται γύρω στο 3,1%.

- Σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτώμενων γονέων είναι σε ποσοστό 37% επίπεδο λυκείου, στο 20% επιπέδου ΑΕΙ, στο 15,9% επιπέδου ΤΕΙ, στο 14,8% επιπέδου Τριταξίου

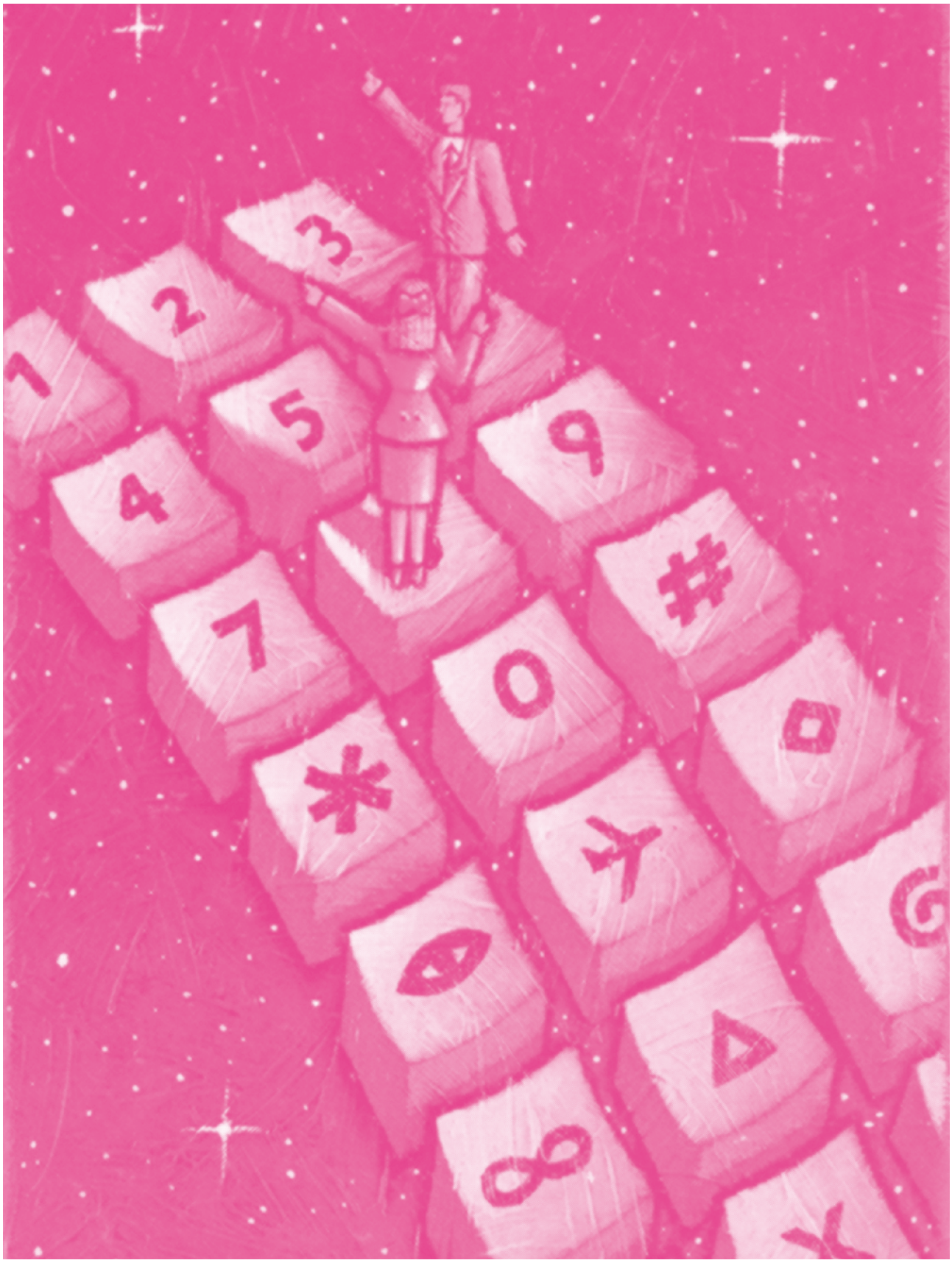
1
2
3
4
5
9
7
0
#
*

Γυμνασίου, ενώ το 8% δηλώνει εκπαίδευση επιπέδου Δημοτικού και το 3,9% είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος. Τέλος ένα μικρό ποσοστό (0,3%) δηλώνει αναλφάβητο. Όσον αφορά την εκπαίδευση του/της συζύγου, το 33,4% δηλώνει σπουδές Λυκείου, το 20,3% Τριτάξιου Γυμνασίου, το 16,6% δηλώνει πτυχιούχος ΑΕΙ, το 14,4% πτυχιούχος ΤΕΙ, ενώ το 9,2% δηλώνει σπουδές επιπέδου Δημοτικού. Τέλος το 5,2% των συζύγων δηλώνουν κάτοχοι Μεταπτυχιακού ή Διδακτορικού διπλώματος, ενώ το 0,9% δηλώνει αναλφάβητο.

- Αναφορικά με τον εργασιακό τομέα των ερωτώμενων, το 71,7% δήλωσε ότι απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα και το 28,3% αντίστοιχα στο Δημόσιο. Από αυτούς που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα το 49% απάντησε ότι εργάζεται με σύμβαση αορίστου χρόνου. Επιπλέον το ποσοστό εκείνων που εργάζονται περιστασιακά, είτε μερικές ώρες τη μέρα, την εβδομάδα, ή το μήνα, κυμαίνεται συνολικά γύρω στο 20,6%, ενώ το ποσοστό ανεργίας κυμαίνεται γύρω στο 2,1%. Παράλληλα η εργασιακή κατάσταση των συζύγων των ερωτώμενων αφορά γύρω στο 50,2% εργαζόμενους με συμβάσεις αορίστου χρόνου, 9,8% εκείνους που εργάζονται περιστασιακά είτε μερικές ώρες τη μέρα, την εβδομάδα, ή το μήνα και 1,2% ανέργους.

- Επίσης από τα άτομα που δήλωσαν ότι ανήκουν σε μία από τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, το 53% αφορά μετανάστες και το 37,9% παλιννοστούντες. Στα ίδια επίπεδα κινούνται και τα ποσοστά των συζύγων αυτών που απάντησαν με 57,1% και 35,7% αντίστοιχα.

3. Βασικές Διαπιστώσεις

1. Η μεγάλη πλειοψηφία των γονέων του δείγματός έχει ένα παιδί στο Ολοήμερο Σχολείο (75%). Δύο παιδιά στο ολοήμερο έχει το 23,1% των γονέων και πάνω από δύο παιδιά μόλις το 2% των γονέων του δείγματος.

2. Η πλειοψηφία των παιδιών που είναι στο Ολοήμερο Σχολείο φοιτά στις μικρές τάξεις. Το 23,3% των παιδιών είναι στην Α' τάξη, το 25,0% στη Β', το 19,5% στη Γ', το 16,5% στη Δ', το 8,3% στην Ε' και το 7,3% στη ΣΤ' τάξη. Επίσης, για περισσότερους από τους μισούς μαθητές του Ολοήμερου Σχολείου είναι η πρώτη σχολική χρονιά που συμμετέχουν σ΄ αυτό (52,4%). Για το 21,4% των παιδιών είναι το δεύτερο έτος συμμετοχής, για το 13,8% το τρίτο έτος, για το 7,0% το τέταρτο έτος, για το 3,2% το πέμπτο έτος και για το 2,2% το έκτο έτος.

3. Οι περισσότεροι γονείς (67,4%) πηγαίνουν τα παιδιά τους στο Ολοήμερο Σχολείο μεταξύ 8.00 με 8.15 το πρωί. Το 32,6% πηγαίνει τα παιδιά του στο σχολείο πριν τις 8.00 π.μ. Επιπλέον το 86,5% των γονέων θεωρεί ότι το ωράριο λειτουργίας του Ολοήμερου Σχολείου καλύπτει τις ανάγκες του. Ταυτόχρονα όμως το 55,8% θεωρεί ότι το ωράριο λειτουργίας είναι ανελαστικό και μόλις το 44,2% δεν το κρίνει ως ανελαστικό.

4. Η γενική γνώμη των γονέων για το Ολοήμερο Σχολείο είναι καλή αφού το 93,9% διατυπώνει θετική ή πολύ θετική κρίση. Αδιάφορη γνώμη έχει το 3,1% και αρνητική το 3,0%. Ωστόσο ότι το Ολοήμερο Σχολείο

λειτουργεί αποτελεσματικά το πιστεύει το 71,2% και δεν το πιστεύει το 28,8%. Επίσης, οι γονείς θεωρούν σημαντικό το ρόλο του συλλόγου των γονέων για τη βελτίωση της λειτουργίας του Ολοήμερου Σχολείου. Το 40,9 % συμφωνεί με την άποψη ότι η λειτουργία του μπορεί να βελτιωθεί με τη δυναμικότερη παρέμβαση του συλλόγου των γονέων και το 23,2% με την άποψη ότι η λειτουργία του μπορεί να βελτιωθεί με τη συμμετοχή του συλλόγου γονέων στη διοργάνωσή του.

5. Σχετικά με τις διευκολύνσεις που παρέχει το Ολοήμερο Σχολείο οι προτιμήσεις των γονέων συγκεντρώνονται στη δυνατότητα της μητέρας να εργάζεται χωρίς να έχουν τη φροντίδα του μαθητή ή της μαθήτριας άλλα πρόσωπα. Ακολουθούν η παροχή περισσότερων δραστηριοτήτων (Αγγλικά, πληροφορική κ.ά), η δυνατότητα δημιουργικής απασχόλησης του μαθητή-(τριας) και η προετοιμασία του μαθητή-τριας στα μαθήματα της επόμενης μέρας.

6. Ως σημαντικά (σημαντικά, αρκετά σημαντικά και πολύ σημαντικά) προβλήματα του Ολοήμερου Σχολείου οι γονείς αναφέρουν την υγιεινή του σχολικού χώρου (46,1%), τα υλικά και τα παιδαγωγικά μέσα (41,8%), τη στενότητα του χώρου (38,5%), την προσθήκη νέων δραστηριοτήτων (36,5%), την υποχρεωτική παρουσία των παιδιών στο σχολείο(22,3%) και το ωράριο λειτουργίας (21,6%).

7. Αναφορικά με τις πρόσθετες δραστηριότητες του Ολοήμερου Σχολείου οι γονείς χαρακτηρίζουν ως αρκετά σημαντικές ή πολύ σημαντικές την πληροφορική (92,7%), τα Αγγλικά (92,3%), τις αθλητικές δραστηριότητες (86,5%), τη μουσική (66,1%), το

χορό (60,2%), τα εικαστικά (58,8%) και τη θεατρική αγωγή(50,5%).

8. Το 81,2% των γονέων του Ολοήμερου Σχολείου θεωρεί ότι στο πρόγραμμα του Ολοήμερου Σχολείου θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης μέρας και μόλις το 18,8% προτιμά τις εξωσχολικές δραστηριότητες. Το 29,1% των παιδιών αφιερώνει μέχρι 60' λεπτά για μελέτη των μαθημάτων στο σπίτι, το 45,5% από 1-2 ώρες, το 17,2% από 2-3 ώρες, το 5,9% από 3-4 ώρες και το 2,3% πάνω από 4 ώρες. Επίσης το 81,0% των μαθητών-τριών του Ολοήμερου Σχολείου συμμετέχουν σε εξωσχολικές δραστηριότητες πέραν του Ολοήμερου Σχολείου όπου επικρατούν με σειρά προτίμησης οι ξένες γλώσσες (483), ο αθλητισμός (384), ο χορός(184), η μουσική(131), η πληροφορική(116), η δεύτερη ξένη γλώσσα (49) και το θέατρο (43). Εξάλλου στο 93,6% των απαντήσεων των γονέων, τα παιδιά τους δεν σταμάτησαν τις εξωσχολικές δραστηριότητες επειδή αυτές τις καλύπτει το Ολοήμερο Σχολείο και μόλις το 6,4% τις σταμάτησε. Παρόλα αυτά, το 42,0% των γονέων πιστεύουν ότι υπάρχουν εξωσχολικές δραστηριότητες που θα μπορούσε να καλύψει το Ολοήμερο Σχολείο. Σε ποσοστό του οικογενειακού εισοδήματος, το 43,5% των γονέων δαπανά μέχρι 10%, το 34,8% από 11 έως 20%, το 15,3% από 21 - 30%, το 4,6% από 31 - 40% και το 1,8% από 41 - 50%. Τέλος προτείνουν να συμπεριληφθούν και άλλες δραστηριότητες σε ποσοστό 26,3%.

9. Σύμφωνα με τους γονείς που τα παιδιά τους είναι στο Ολοήμερο Σχολείο, κατά τη διάρκεια των διακοπών των Χριστουγέννων, του Πάσχα και του Καλοκαιριού, τα παιδιά τα φροντίζουν οι "παππούς-γιαγιά" (53,3%), οι ίδιοι οι γονείς (18,6%), τα παιδιά μένουν μόνα τους (10,5%), τα φροντίζουν οι συγγενείς (5,3%) και πληρώνουν γυναίκα για φύλαξη (2,7%). Ωστόσο, όταν για διάφορους λόγους δεν λειτουργεί το σχολείο παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις. Πιο συγκεκριμένα τα παιδιά τα φροντίζουν οι "παππούς-γιαγιά" (35,8%), οι ίδιοι οι γονείς (9,3%), ο ένας εκ των δύο γονέων παίρνει άδεια (7,6%), παίρνουν τα παιδιά τους στη δουλειά (5,7%), τα παιδιά μένουν μόνα τους (12,0%), τα φροντίζουν τρίτα πρόσωπα (7,1%) ή πληρώνουν γυναίκα για φύλαξη (2,6%).

10. Σημαντικό είναι το ποσοστό των γονέων που θεωρεί ότι το Ολοήμερο Σχολείο δεν επέφερε καμία αλλαγή στις διατροφικές συνήθειες των παιδιών (54,5%). Ότι επέδρασε αρνητικά στη διατροφή των παιδιών το υποστηρίζει το 30,4% και ότι έχει θετική επίδραση το 15,1%.

11. Όσον αφορά στο ειδικό προσωπικό που οι γονείς θεωρούν ότι θα πρέπει να ενισχυθεί στο Ολοήμερο Σχολείο το υποστηρίζει το (84,1%). Οι προτιμήσεις των γονέων συγκεντρώνονται στους δασκάλους και τους καθηγητές ειδικοτήτων (78,6%). Ακολουθούν το προσωπικό ιατρικής περίθαλψης (59,3%), οι τραπεζοκόμοι(55,8%), οι φύλακες (51,6%) και οι καθαρίστριες (42,8%).

ΣΧΗΜΑ 1

ΣΧΗΜΑ 2

ΣΧΗΜΑ 3

ΣΧΗΜΑ 4

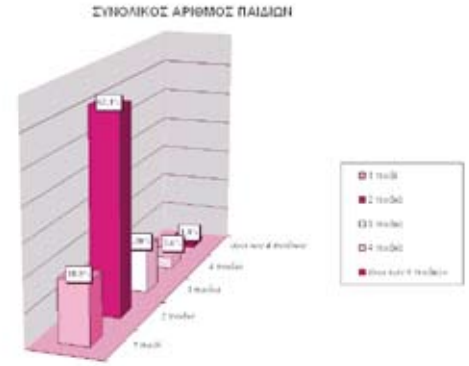

ΣΧΗΜΑ 5

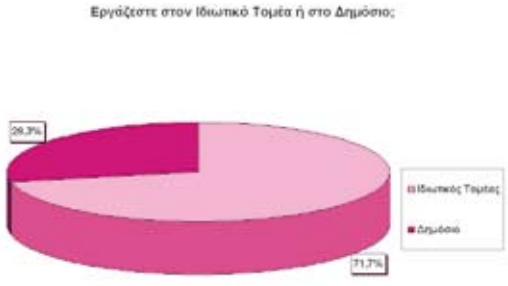

ΣΧΗΜΑ 6

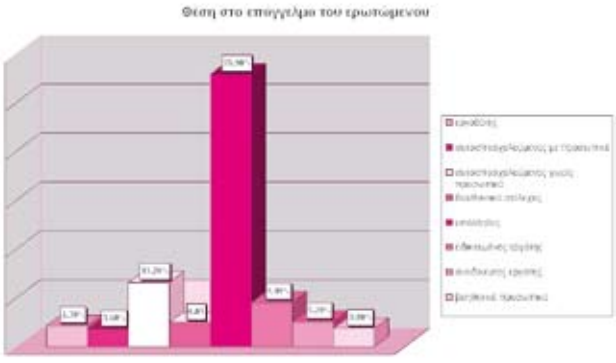

ΣΧΗΜΑ 7

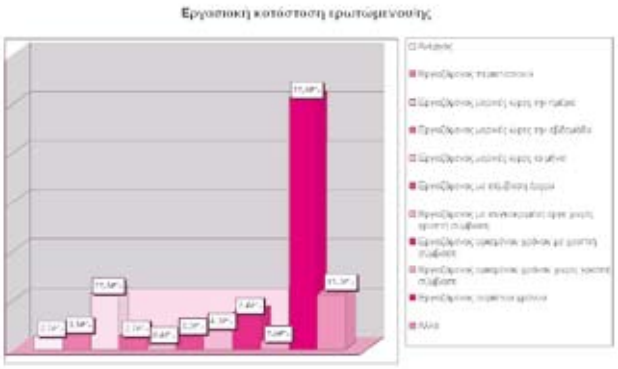

ΣΧΗΜΑ 8

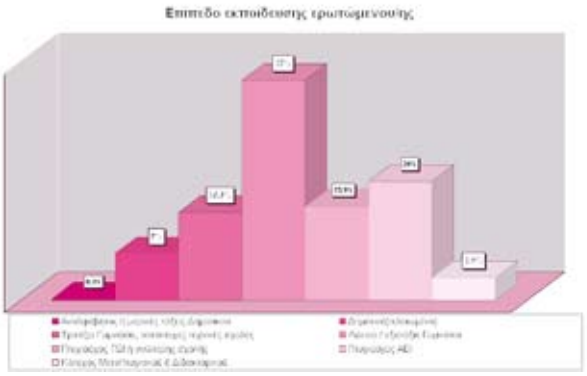

ΣΧΗΜΑ 9

ΣΧΗΜΑ 10

ΣΧΗΜΑ 11

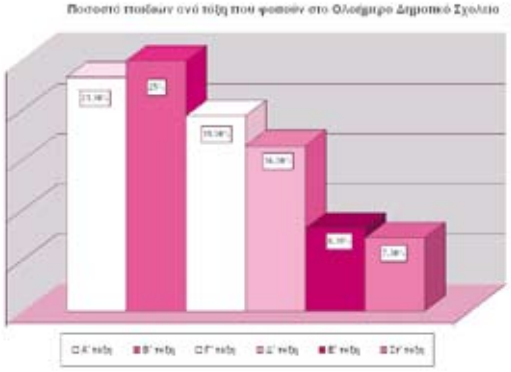

ΣΧΗΜΑ 12

ΣΧΗΜΑ 13

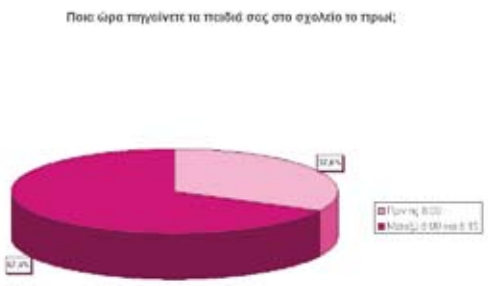

ΣΧΗΜΑ 14

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ποιά ώρα θα επιθυμούσατε να είναι η ώρα έναρξης του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

Ώρες	Ποσοστά	Αθροιστικά Ποσοστά
6:45	0,2	0,2
7:00	9,8	9,9
7:15	1,4	11,4
7:30	6,9	18,3
7:40	0,2	18,4
7:45	1,3	19,7
7:50	0,2	19,9
8:00	51,9	71,8
8:10	1,1	72,9
8:15	19,7	92,6
8:20	0,2	92,8
8:30	4,7	97,5
9:00	1,1	98,6
10:00	0,2	98,7
12:40	0,4	99,1
13:00	0,2	99,3
13:30	0,4	99,6
14:00	0,4	100,0
Σύνολοl	**100,0**	

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ποιά ώρα θα επιθυμούσατε να είναι η ώρα λήξης του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

Ώρες	Ποσοστά	Αθροιστικά ποσοστά
2:45	0,4	0,4
5:00	0,2	0,5
7:10	0,2	0,7
12:45	0,2	0,9
13:00	0,7	1,6
13:30	1,4	3,0
14:00	1,6	4,7
14:30	6,1	10,7
14:45	0,5	11,3
14:50	0,2	11,4
15:00	15,6	27,0
15:15	0,4	27,4
15:30	9,8	37,2
15:45	0,9	38,1
16:00	51,5	89,6
16:10	0,2	89,8
16:15	0,9	90,7
16:30	4,1	94,8
16:45	0,2	95,0
17:00	3,8	98,7
17:15	0,2	98,9
17:30	0,2	99,1
18:00	0,7	99,8
18:30	0,2	100,0
Σύνολο	**100,0**	

ΣΧΗΜΑ 15

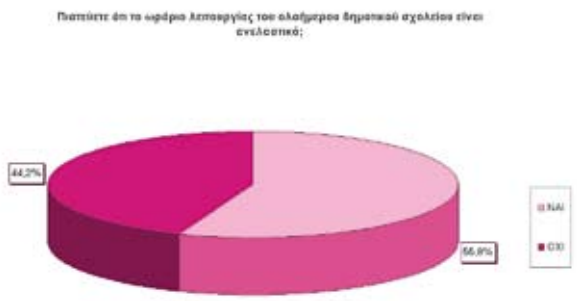

ΣΧΗΜΑ 16

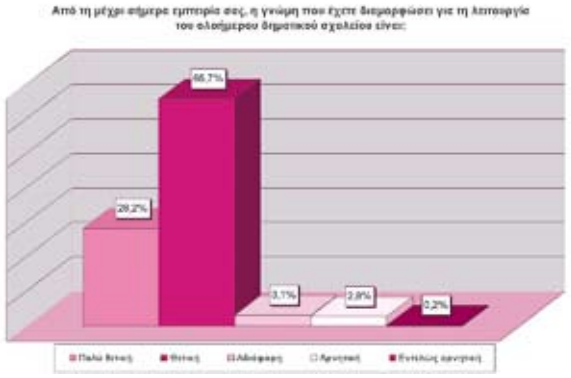

ΣΧΗΜΑ 17

ΣΧΗΜΑ 18

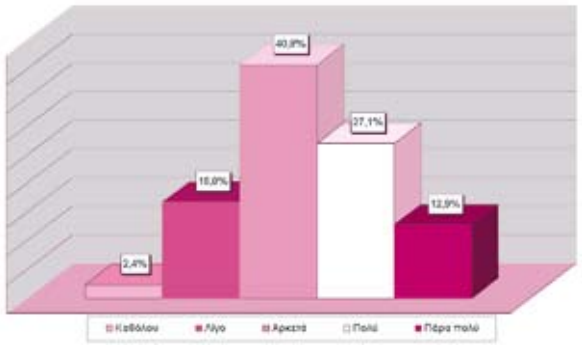

ΣΧΗΜΑ 19

ΣΧΗΜΑ 20

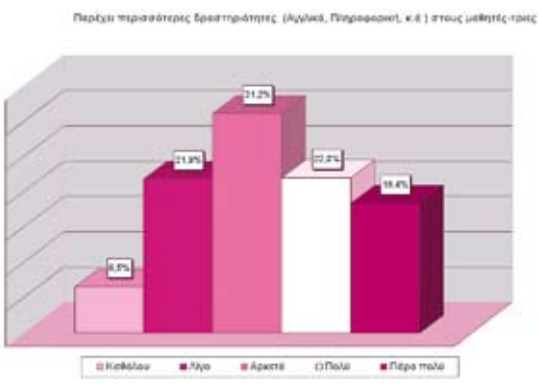

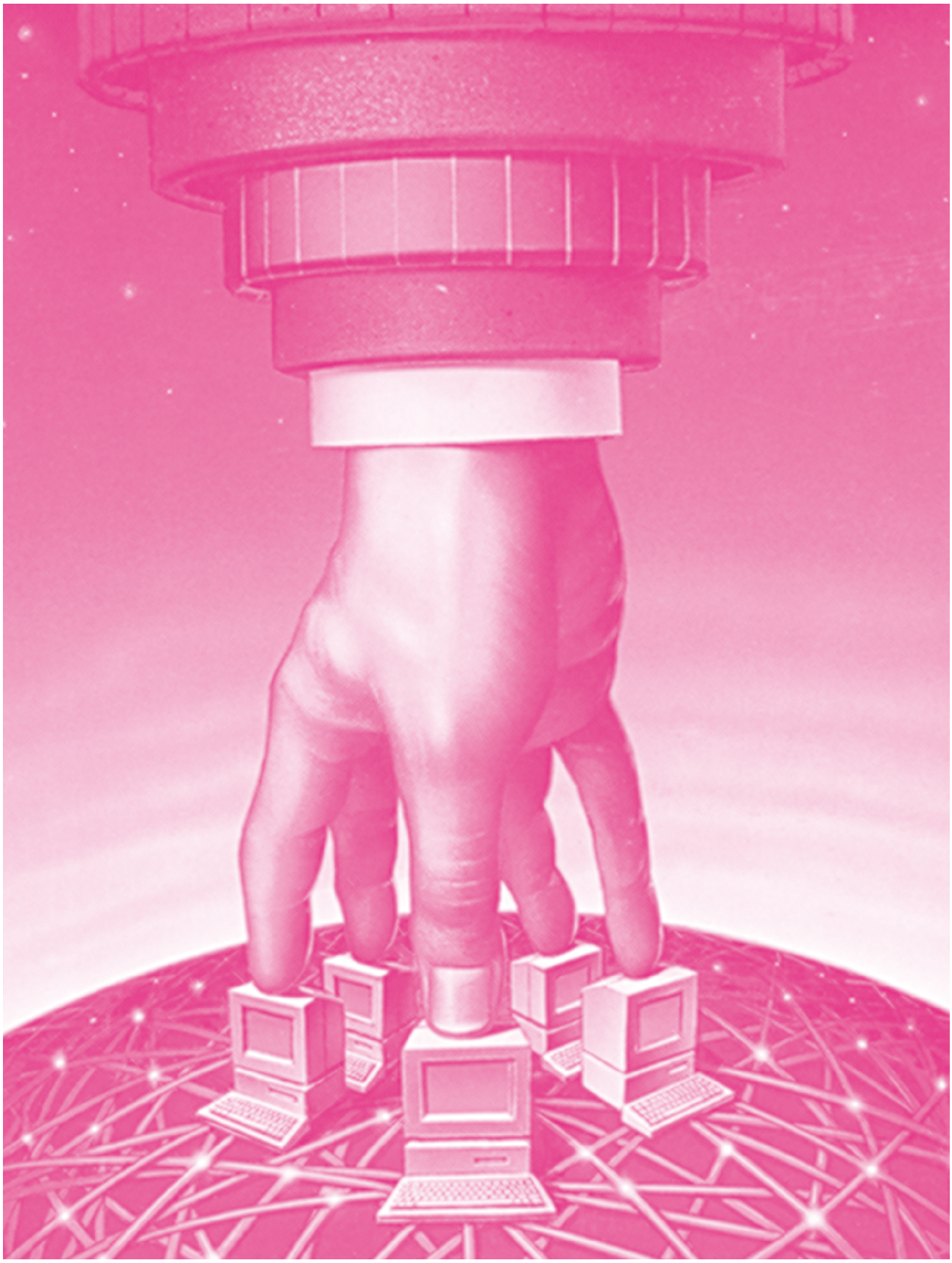

ΣΧΗΜΑ 21

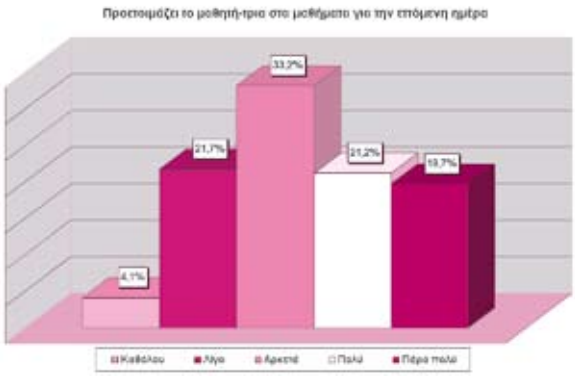

ΣΧΗΜΑ 22

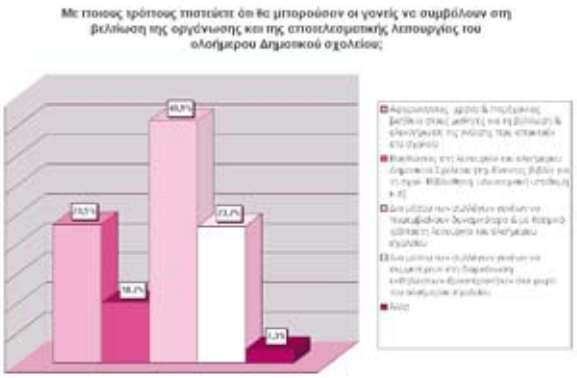

ΣΧΗΜΑ 23

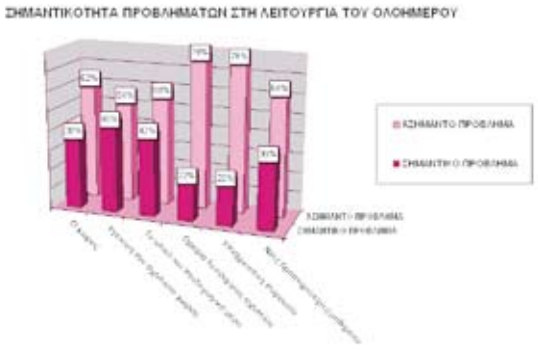

ΣΧΗΜΑ 24

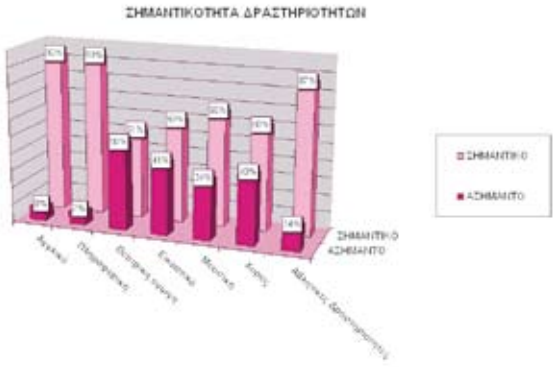

ΣΧΗΜΑ 25

ΣΧΗΜΑ 26

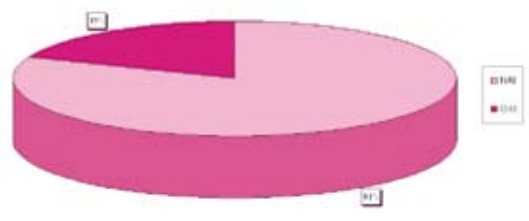

ΣΧΗΜΑ 27

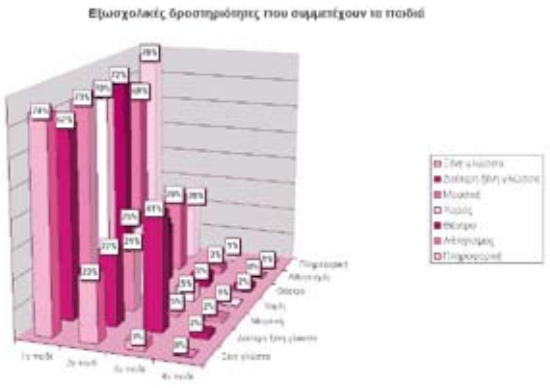

ΣΧΗΜΑ 28

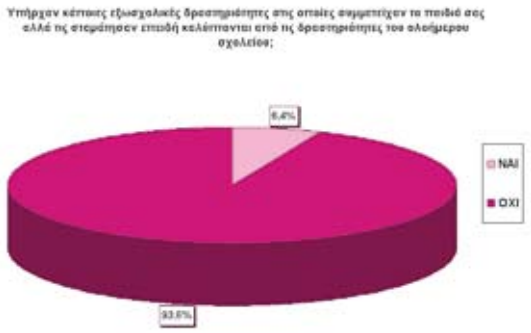

ΣΧΗΜΑ 29

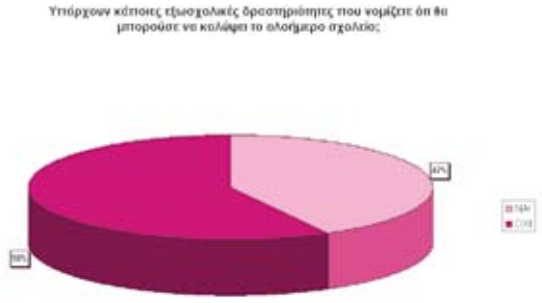

ΣΧΗΜΑ 30

ΣΧΗΜΑ 31

ΣΧΗΜΑ 32

ΣΧΗΜΑ 33

ΣΧΗΜΑ 34

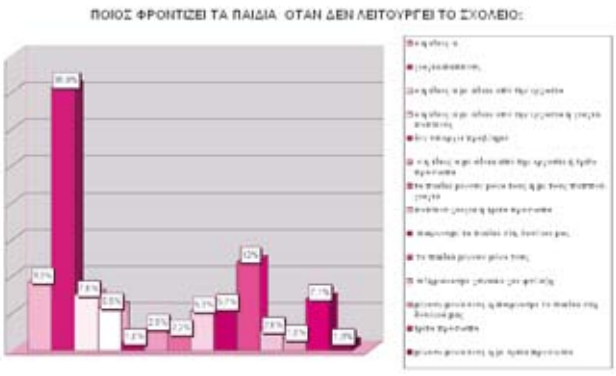

ΣΧΗΜΑ 35

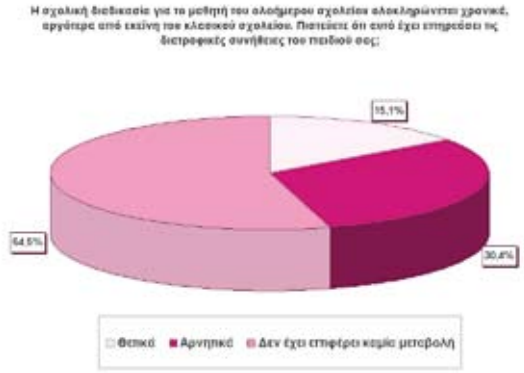

ΣΧΗΜΑ 36

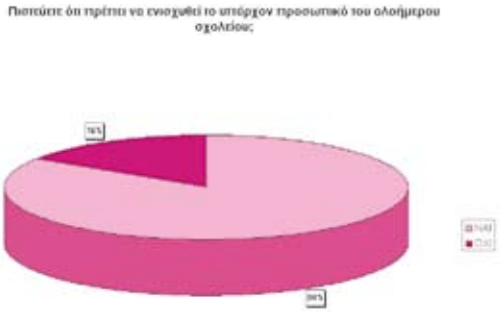

ΣΧΗΜΑ 37

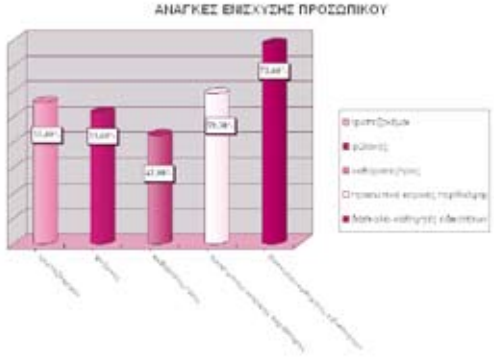

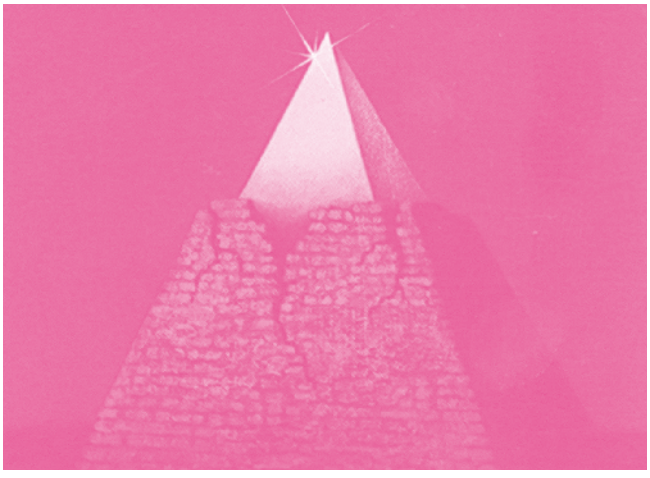

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

➤ **27 Μαρτίου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Β. Παπαδόγαμβρος Κ. Δημουλάς) σε ημερίδα του Κέντρου Πληροφόρησης Εργαζομένων και Ανέργων της ΓΣΕΕ με θέμα "Πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης".

➤ **27 Μαρτίου - 9 Απριλίου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Β. Τακούδης) στη συγκρότηση των επιστημονικών ομάδων εργασίας στο Βουκουρέστι (Ρουμανία) και στο Κισινιόφ (Μολδαβία), για την εκπόνηση των δύο Εκθέσεων "Οικονομία και Απασχόληση 2003" στις δύο χώρες. Την επιστημονική ευθύνη των έργων έχει το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

➤ **3 - 4 Απριλίου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Σ. Ρομπόλης) στην ευρωπαϊκή διάσκεψη του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας στην Αθήνα με θέμα "Αναδιαρθρώσεις και κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων".

➤ **3 - 4 Απριλίου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γ. Ρωμανιάς) σε ημερίδα που διοργάνωσε το Εργατικό Κέντρο Δράμας με θέμα: "Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, εξελίξεις και προοπτικές"

➤ **9 Απριλίου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Σ. Ρομπόλης) σε ημερίδα που διοργάνωσε το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης στο Γαλλικό Ινστιτούτο στην Αθήνα με θέμα: "Τα κοινωνικά δικαιώματα και ο Κοινωνικός Χάρτης της Ευρώπης".

➤ **11 Απριλίου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε στις εργασίες επιστημονικού συνεδρίου που διοργάνωσε στην Αθήνα 9-12 Απριλίου το Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα με θέμα: "Κοινωνική Αλλαγή στη Σύγχρονη Ελλάδα". Οι εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν αφορούσαν τις παρακάτω θεματικές:

- "Κρατικές πολιτικές στη κοινωνική ασφάλιση" (Σ. Ρομπόλης Γ. Ρωμανιάς).
- "Η ευελιξία στην Ελλάδα και οι επιπτώσεις της στην απασχόληση και στις εργασιακές σχέσεις" (Γ. Κουζής).

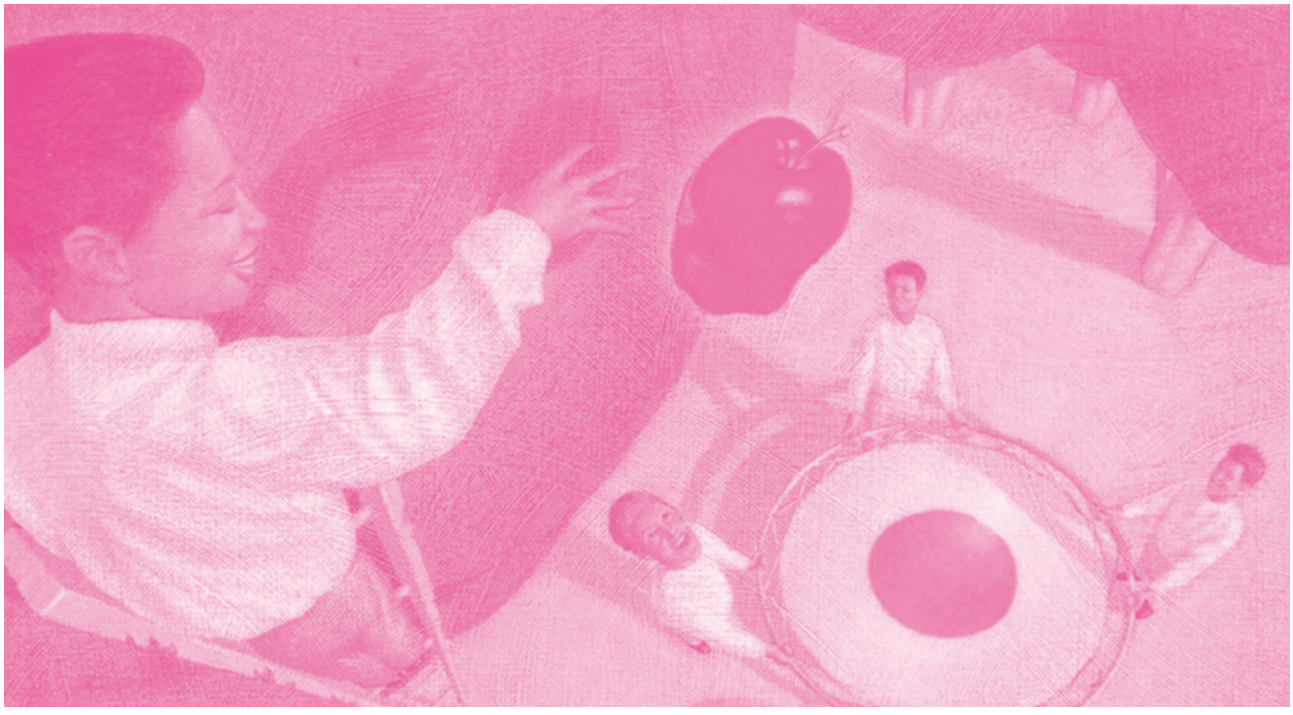

- “Η αγορά της εκπαίδευσης και οι νέες μορφές ελέγχου της εργασίας” (Π. Λινάρδος-Ρυλμόν).
- “Μεταβολές στη ταξική δομή: Η διάρθρωση της εργατικής τάξης στην Ελλάδα” (Δ. Κατσορίδας).

➤ **13 Απριλίου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Σ. Ρομπόλης) σε ημερίδα το Εργατικό Κέντρο Ορεστιάδας με θέμα: “Ανάπτυξη - Απασχόληση και Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση”.

➤ **7 Μαΐου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ σε συνεργασία με το Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης διοργάνωσε στη Θεσσαλονίκη ημερίδα όπου παρουσιάστηκε από την ομάδα εργασίας (Σ. Ρομπόλης, Κ. Δημουλάς, Κ. Μπουκουβάλας, Σ. Πρώϊας, Σ. Στρίγκου, Μ. Φωτόπουλος) η έρευνα του ΙΝΕ με θέμα: “Ολοήμερο σχολείο: Η κοινωνική σημασία και οι προοπτικές του”.

➤ **8 Μαΐου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Π. Λινάρδος-Ρυλμόν και Η. Ιωακείμογλου) στην εκδήλωση της ATAC Ελλάδας και Γαλλίας που διοργανώθηκε από τη ΓΣΕΕ και τις εφημερίδες Ελευθεροτυπία και “Le Monde Diplomatique” στο Αμφιθέατρο της ΓΣΕΕ με θέμα: “Για μια Κοινωνική Ευρώπη δύναμη ειρήνης και αλληλεγγύης”

➤ **14 Μαΐου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε σε ημερίδα (Γ. Ρωμανιάς) που διοργάνωσε το Εργατικό Κέντρο Έδεσσας & Αλμωπίας με θέμα “Οι σύγχρονες εξελίξεις της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση”.

➤ **26 - 28 Μαΐου 2003:** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Β. Τακούδης) στο διεθνές συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Κισινιόφ της Μολδαβίας υπό την αιγίδα της UNESCO με θέμα: “Μετανάστες και αγορά εργασίας στη Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη”.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ
Εμμανουήλ Μπενάκη 71Α, Τ.Κ. 106 81